

semestr

EGZAMIN PISEMNY

z języka polskiego

rok szkolny 2020/2021

NAUCZYCIEL: mgr Elżbieta Kabaja

Czytanie ze zrozumieniem

Przeczytaj uważnie tekst, a następnie odpowiedz na pytania. Odpowiadaj tylko na podstawie tekstu i tylko własnymi słowami. Udzielaj tylko odpowiedzi, o ile jesteś proszony.

Tacy sami

1. Czy młodzi Polacy zazdroszczą jeszcze czegoś rówieśnikom z Zachodu? Dla pokolenia¹ rodziców współczesnej młodzieży w czasach żelaznej kurtyny² niemal wszystko, co pochodziło stamtąd, wydawało się bajecznie atrakcyjne. W tęsknocie młodych za Zachodem nie zawsze chodziło o to, że tam panował dostatek, a u nas niczego nie było. Zachód kojarzył się z wolnością wyboru. Swobodne wyrażanie stylu i poglądów – tego zazdrościliśmy najbardziej.

2. Tutaj było nudno i szaro. Płyty zachodnich zespołów kupowało się na giełdzie za duże pieniądze, władza dbała, byśmy w nadmiarze nie ulegali zachodniej modzie, w szkole nauczyciele ścigali chłopaków za noszenie długich włosów, a namiastką³ Zachodu były ubrania z peweksu⁴ i coca-cola dowożona do sklepów czerwono-białymi ciężarówkami. Dzieci z podstawówki lubiły kolekcjonować paczki po eleganckich zachodnich papierosach albo kolorowe puszki po piwie.

3. Gdy dziś mówić młodym ludziom o tamtych doświadczeniach, z trudem potrafią to sobie wyobrazić. Dla nich Zachód nigdy nie był czymś niezwykłym.

Wrzuceni w czekoladki

4. Nastolatki urodzone w połowie lat 80. niemal od razu w początkach świadomego życia weszły w świat gier komputerowych, sklepów zawałonych towarami produkowanym przez światowe koncerny, telewizyjnych reklam czekoladek, napojów, zabawek. Już w szkole podstawowej uczyły się, że trzeba rywalizować z innymi i że warto mieć pieniądze. Teraz, kiedy mają pieniądze, zarobione samodzielnie albo подарowane przez rodziców, na Zachód po prostu wyjeżdżają.

5. Być może pokolenie dzisiejszych 18-latków jest pierwszą w Polsce generacją, która wartości przypisywane mieszczańskiemu Zachodowi traktuje jako coś oczywistego i własnego. Andrzej, uczeń prywatnego liceum w Warszawie, w zeszłym roku spędził dwa tygodnie we Francji. Swoim francuskim rówieśnikom zazdrości w zasadzie tylko tego, że łatwiej znajdują sezonową pracę, by zarobić na dobre wakacje, no i że mogą realnie planować wyprowadzenie się z domu rodziców już w momencie rozpoczęcia studiów.

6. Niedawno ukazała się książka „O dorastaniu” Piotra Legutki, zawierająca wywiady z różnymi osobami na temat polskiej młodzieży. „Oni – mówi tam o młodych Polakach prof. Hanna Świda–Ziemia – pojmują niezależność⁵ przede wszystkim jako wolność wyboru, na przykład, który z proponowanych im produktów kupić. Nie widzą tego, jak są w tym momencie do siebie podobni i jak obecna rzeczywistość odbiera niezależność przez wielką ofertę konsumpcyjną. Jeśli dziewczyna postanowiła się odchudzać, to zwykle nie widzi, że stało się to pod wpływem różnych czynników zewnętrznych”.

7. Co lub kto owej dziewczynie dostarcza wzoru: atrakcyjnie wyglądające koleżanki z jej bliskiego otoczenia czy może pokazywany w telewizji świat konsumpcji – z pochodzenia zachodni, ale odbierany jako uniwersalny? Trudno tu przecenić rolę jednostek⁶, które w danym środowisku pokazują ten lepszy świat – środowiskowych przywódców opinii.

8. W dzisiejszej Polsce, tak jak w Ameryce sprzed pół wieku, młodzi ludzie pilnie się nawzajem obserwują i z reguły doceniają⁷, że ten czy ów ma więcej pieniędzy i lepiej wygląda, a jeśli jeszcze ma wyraziste upodobania dotyczące ubioru albo muzyki, warto go naśladować. Tyle że teraz młody człowiek ma duży dostęp do informacji medialnej, zaś tych medialnych wzorów do naśladowania jest wiele i bywają one bardzo różne.

Między wzorem a dziwactwem

9. Kiedyś z identyfikacją wzorca mody nie mielibyśmy problemu, bo każdy wiedział, że szczupłe modelki są z Zachodu, a dzinsy wymyślili Amerykanie. Teraz młode Polki i Polacy zdają się nie zastanawiać, co jest skąd, ważne, żeby było modne i żeby nie narazić się w środowisku na śmieszność.

10. Nie ma jakiegś jednej młodzieżowej mody, gustu czy wrażliwości, która mogłaby zdominować⁸ całe pokolenie. Mamy przed oczami mozaikę⁹ stylów i fascynacji. To, co dla jednych jest śmieszne, dla innych staje się wzorem, co jedni uważają za normę, innym wydaje się dziwactwem. Styl można sobie wybrać, można go sobie kupić w sklepie z odzieżą, płytami, sprzętem sportowym; na „kultowy” film można pójść do kina, tak jak na koncert czy do klubu, gdzie spotka się sobie podobnych. Produkt zachodni nie zyskuje na przewadze tylko dlatego, że jest zachodni – jeśli bywa wybierany, to dlatego, że akurat pasuje do określonego stylu.

11. Jeszcze kilkanaście lat temu polska młodzież kojarzyła Zachód wyłącznie z kulturą anglosaską. Anglosaska była muzyka młodzieżowa i anglosaski rodowód miała znakomita większość młodzieżowych subkultur. Zachód utożsamiał się¹⁰ z językiem angielskim, z Brytyjczykami i Amerykanami, z ich muzyką, kinematografią, nawet sztukami plastycznymi. Stolicą świata był na przemian Londyn i Nowy Jork. Młodemu Polakowi piosenka francuska wydawała się staroświecka, zaś włoska kultura popularna uchodziła za szczyt złego gustu. I oto muzyczny snobizm młodzieży zwraca się ku innym rejonom geograficznym – docenia się gwiazdy z Finlandii, Francji, Islandii.

12. O czym świadczy to, że upodobania muzyczne młodzieży dotyczą dziś różnych krajów, nie tylko Ameryki i Anglii? Przede wszystkim o odczarowaniu Zachodu. Nie myśli się o Zachodzie w ogóle – myśli się raczej o konkretnych miejscach, konkretnych stylach.

Tam albo do Warszawy

13. Na Zachód młody Polak spogląda coraz częściej praktycznie: warto tam wyjechać, by zdobyć atrakcyjną pracę, odbyć przydatny w Polsce staż zawodowy, nauczyć się języka. Niemało jest takich, co to chcieliby osiedlić się na stałe w którymś z bogatych krajów zachodnich, bo na miejscu nie widzą dla siebie szans na lepsze życie. Tak myślą nie tylko studenci z kompletnie wykrystalizowaną wizją własnej przyszłości, tak myślą również licealiści. Dla nich Zachód to głównie ten bliski Zachód, czyli Niemcy, i raczej nie kultura niemiecka z katedrą w Kolonii czy modnymi klubami w Berlinie, ale o wiele bardziej niemieckie spokojne życie w wygodnym mieszkaniu i z nieźle płatną pracą.

14. Z badań przeprowadzonych w ubiegłym roku wynika, że 43 proc. polskiej młodzieży chciałoby wyjechać z Polski na stałe. Oczywiście – na Zachód.

15. Jeszcze nie tak dawno stosunek do Zachodu dzielił młodych Polaków. Na przykład stadionowi chuligani podkreślali swoje przywiązanie do swojskości¹¹, a zwolennicy różnych odmian muzyki młodzieżowej woleli być raczej obywatelami świata i Zachód, zwłaszcza ten wolnościowy, kojarzył im się pozytywnie. Teraz stadionowy chuligan swoje graffiti wypisuje łamaną angielszczyzną¹². Ten, kto może odczuwać niechęć do Ameryki, czuje się bratem włoskiego czy niemieckiego przeciwnika rządu USA. Oto jeszcze jeden skutek odczarowania Zachodu. Pewnie tylko nieliczni uważają, iż to, co zachodnie, jest z definicji podejrzane. Dla większości słowo Zachód nie wiąże się już z ideologią, a tym mniej z czymś zakazanym.

Tekst opracowany na podstawie: M. Pęczak, A. Niezgoda, *Tacy sami* [w:] „Polityka” 2003 nr 8

1 **pokolenie** – grupa ludzi mniej więcej w tym samym wieku; generacja

2 **żelazna kurtyna** – symboliczna granica oddzielająca komunistyczny wschód Europy od wolnego Zachodu

3 **namiastka** – tu: coś zastępczego, nieoryginalnego

4 **pewex** – sklep z zagranicznymi towarami, w którym można było kupować tylko za dolary

5 **niezależność** – samodzielność, wolność

6 **jednostka** – osoba

7 **doceniać** – uznać wartość kogoś, czegoś

8 **zdominować całe pokolenie** – wpłynąć na całe pokolenie

9 **mozaika** – tu: mieszanina

10 **utożsamiać się** – tu: być identycznym, takim samym

11 **swojskość** – to, co swoje, nasze, bliskie, tutejsze

12 **wypisuje łamaną angielszczyzną** – pisze po angielsku z wieloma błędami

ZADANIA

Zadanie 1. (1 pkt)

Tekst dotyczy dwóch epok historycznych. Których?

.....
.....

Zadanie 2. (2 pkt)

O ilu pokoleniach Polaków mówi się w artykule? Nazwij je.

.....
.....

Zadanie 3. (2 pkt)

W akapitach 1. i 2. autorzy zestawiają ze sobą dwa światy na zasadzie kontrastu. Na czym polegają różnice między tymi światami? Podaj dwa przykłady.

..... –
..... –

Zadanie 4. (1 pkt)

Dlaczego płyt zachodnich zespołów nie można było kupić w sklepie, tylko na bazarze za duże pieniądze? Odpowiedz na podstawie akapitu 2.

.....

.....

Zadanie 5. (2 pkt)

W tym samym akapicie autorzy artykułu piszą o różnych sposobach naśladowania zachodniej kultury przez dzieci i młodzież czasów żelaznej kurtyny. Podaj cztery przykłady takiego naśladowania.

.....

.....

.....

Zadanie 6. (1 pkt)

Jedna z części artykułu ma tytuł „Wrzuceni w czekoladki”. Na podstawie akapitu 4. napisz, czego symbolem są „czekoladki”.

.....

.....

Zadanie 7. (1 pkt)

Jakie wartości współczesnego świata, zdaniem autorów, dzieci przyjmują już w szkole podstawowej? Odpowiedz na podstawie akapitu 4.

.....

.....

Zadanie 8. (1 pkt)

Na podstawie akapitów 1. i 5. napisz, czego zazdrościła rówieśnikom z Zachodu młodzież z czasów żelaznej kurtyny, a czego zazdrości młodzież współczesna.

Młodzież z czasów żelaznej kurtyny zazdrościła

Młodzież współczesna zazdrości

Zadanie 9. (1 pkt)

Czym współczesna polska młodzież różni się od współczesnej młodzieży zachodniej? Odpowiedz na podstawie akapitu 5.

.....

Zadanie 10. (1 pkt)

W akapitach 6. i 7. autorzy artykułu piszą o postawach dzisiejszej młodzieży. Kim, według nich, jest współczesny nastolatek?

- A. Konsumentem.
- B. Mieszczaninem.
- C. Środowiskowym przywódcą opinii.

Zadanie 11. (1 pkt)

W akapitach 7. i 8. autorzy zastanawiają się, kogo współczesna młodzież uznaje za wzór do naśladowania. Do jakiego wniosku dochodzą?

.....
.....

Zadanie 12. (1 pkt)

Wielu młodych Polaków chce wyjechać na Zachód. Dlaczego? Odpowiedz na podstawie akapitów 14. i 15.

.....
.....

Zadanie 13. (2 pkt)

Z całości artykułu wynika, że w ciągu ostatnich kilkunastu lat obraz Zachodu w oczach polskiej młodzieży bardzo się zmienił. Wymień trzy takie zmiany.

.....
.....

Zadanie 14. (2 pkt)

Jak myślisz, do którego pokolenia należą autorzy artykułu? Uzasadnij swoją odpowiedź.

.....
.....

Zadanie 15. (1 pkt)

Tytuł artykułu „Tacy sami” oznacza, że:

- A. rodzice są tacy sami jak dzieci.
- B. młodzi Polacy są tacy sami jak młodzież na Zachodzie.
- C. autorzy artykułu są tacy sami jak współczesna młodzież na Zachodzie.